

**Analyse
en visie**

Kaartenboek kwaliteit van leven van mensen met beperkingen

In opdracht van: Het Gestructureerd Overleg Gehandicapten en chronisch zieken (GOG-cz)

ieder(in)

Dit Kaartenboek is gemaakt en uitgebracht door:

Iedereen heeft recht op een goede kwaliteit van leven. Iedereen, ongeacht sekse, afkomst, kleur of beperkingen. Het klinkt zo logisch en simpel. De praktijk is soms echter weerbarstig. Voor u ligt het Kaartenboek 'Kwaliteit van leven van mensen met beperkingen'. Een Kaartenboek dat, zoals de titel al doet vermoeden, gaat over de kwaliteit van leven van mensen die beperkingen hebben en/of ervaren. Daar waar gesproken wordt over 'kwaliteit van leven' kunt u ook 'kwaliteit van bestaan' lezen.

In dit Kaartenboek presenteren wij, ieder(in) – voorheen CG-Raad en Platform VG – , LFB, MEE Nederland en VGN (Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland), tot 1 januari 2014 verenigd in het GOG-cz, een gezamenlijke analyse van en visie op de kwaliteit van leven van mensen met beperkingen.

Wij brengen de belangen van mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking of chronische ziekte onder de aandacht van de landelijke politiek, maatschappelijke organisaties en het brede publiek.

Het doel is om de maatschappelijke positie van mensen met een beperking te verbeteren. Met dit Kaartenboek willen wij publiek en politiek inspireren en meenemen

in onze visie op kwaliteit van leven. Hoe staat het met kwaliteit van leven van mensen met beperkingen en hoe kan het beter?

In 2013 zijn wij gestart met het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op kwaliteit van leven voor mensen met beperkingen. Als organisaties hebben wij een samenleving voor ogen waarin de mens centraal staat en waar iedereen, ongeacht beperkingen, als vanzelfsprekend deel van uitmaakt. Een samenleving die voor iedereen mogelijkheden schept om, naar vermogen, mee te doen en een bijdrage te leveren.

Een samenleving die goede ondersteuning, behandeling, begeleiding en zorg biedt aan wie dat nodig heeft. Een samenleving die vraagt om ieders inzet en die alle aanwezige talenten en krachten benut.

De resultaten van alle besprekingen en discussies zijn vastgelegd in dit Kaartenboek. Dit Kaartenboek is tegelijk de erfenis van de GOG-cz samenwerking. Als gevolg van het wegvallen van de subsidie zal in 2014 het programma worden beëindigd.

[Lees verder](#)

Dit verandert niets aan onze gezamenlijke inzet om de inhoud van dit Kaartenboek met vele anderen te gaan realiseren. De visie op de kwaliteit van leven is van waarde voor mensen met beperkingen en hun naasten, voor onszelf, voor onze leden, voor politici, voor beleidsmakers en voor alle partners met wie wij samenwerken aan een inclusieve samenleving.

Wij zijn blij dat dit Kaartenboek er nu is. Juist nu is het nodig om onze visie te kennen en er naar te handelen. Juist nu er zoveel stelselwijzigingen worden doorgevoerd, het VN-verdrag wordt geïmplementeerd en het belang van de participatie van mensen met een beperking alleen

maar groter wordt. Wij danken alle deskundigen die hebben deelgenomen aan het tot stand komen van dit Kaartenboek voor hun inzet en denkwerk. Wij wensen u veel leesplezier. Wij nodigen u van harte uit om met ieder van ons in gesprek te gaan en gezamenlijk de kwaliteit van leven voor mensen met een beperking te verhogen.

Conny Kooijman, LFB Nederland

Dorien Kloosterman, Ieder(in)

Gert Rebergen, Ieder(in)

Jan de Vries, MEE Nederland

Yvonne Heijnen-Kaales, VGN

Hoe is dit Kaartenboek tot stand gekomen?

Dit Kaartenboek is het resultaat van tien denksessies met verschillende groepen deskundigen. In het voorjaar van 2013 hebben de samenwerkende organisaties (Ieder(in) (voorheen CG-raad en platform VG), de vereniging LFB, MEE Nederland en Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland) inhoudelijke en ervaringsdeskundigen uitgenodigd om met hen mee te denken over kwaliteit van leven van mensen met beperkingen. In totaal hebben ongeveer twintig deskundigen meerdere keren en in verschillende groepssamenstelling een bijdrage geleverd aan dit denkwerk.

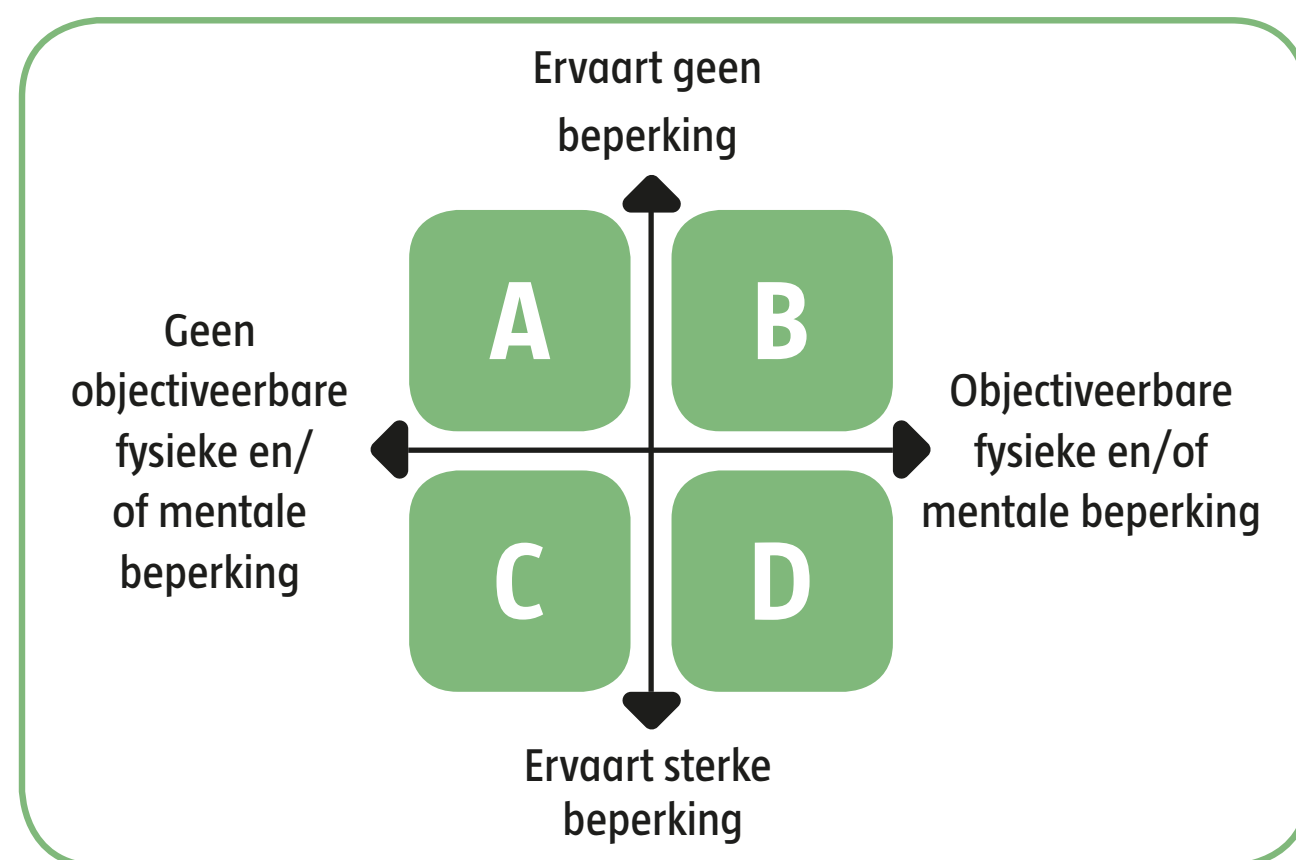
In dit project hebben we nagedacht in stappen, aan de hand van centrale vragen. De deskundigen beantwoordden allereerst de vraag: Met welke trends en feiten moeten we rekening houden bij het nadenken over een visie op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen? Vervolgens beantwoordden zij de vervolgvraag: Wat is onze visie op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen? Bij het formuleren van deze visie hebben zij gereageerd op de eerder benoemde trends en feiten. De samenwerkende organisaties hebben tenslotte op basis van de verzamelde informatie hun gezamenlijke

visie op kwaliteit van leven geformuleerd zoals die in dit Kaartenboek te vinden is.

Wat is de definitie van mensen met beperkingen?

Over de definitie van 'mensen met beperkingen' wordt verschillend gedacht. Ten eerste is er onderscheid te maken tussen mensen die beperkingen ervaren en mensen die geen beperking ervaren. Ten tweede is er onderscheid te maken tussen aard en ernst van beperkingen. Hieronder zijn deze twee variabelen uiteengezet in een assenstelsel.

[Lees verder](#)

Uit de combinatie van deze variabelen volgen verschillende mogelijkheden om mensen met beperkingen te definiëren. Sommige mensen met een lichte beperking ervaren in het participeren ook een sterke beperking (C). Andere mensen hebben in de ogen van hun omgeving misschien een ernstige beperking, maar ervaren dit zelf niet als zodanig (B). De objectiveerbare beperking en de ervaren beperking hangen dus niet per definitie evenredig samen. In dit Kaartenboek spreken we over mensen die beperkingen hebben, waarbij in het midden wordt gelaten wat de aard of achtergrond van de beperking is.

Wat zijn de inhoudelijke uitgangspunten voor de visie in dit Kaartenboek?

Dit Kaartenboek is geschreven vanuit de volgende inhoudelijke uitgangspunten die op verschillende plaatsen terugkomen in dit Kaartenboek evenals in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (2007):

- 1 Iedereen is gelijkwaardig, beperkingen zijn nooit een reden tot discriminatie.
- 2 Iedereen kan, mag en moet mee doen naar vermogen.

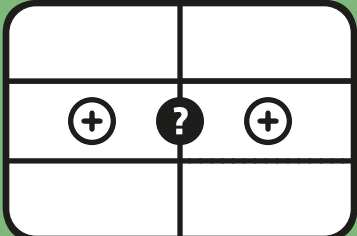
- 3 Iedereen voert naar vermogen regie over zijn leven en maakt eigen keuzes.
- 4 Iedereen is naar vermogen zelfstandig en zelfredzaam.
- 5 Iedereen heeft gelijke rechten.
- 6 Iedereen heeft recht op onderwijs, gezondheidszorg, werk en een behoorlijke inkomensvoorziening, een woonplek, vervoer en vrije tijd.

Hierbij geldt de volgende toelichting: niet iedereen kan (volledig) zelfredzaam zijn of eigen regie voeren. In dit Kaartenboek bedoelen we altijd te zeggen 'naar vermogen' en waar nodig geholpen, ondersteund of overgenomen door familie, vrienden en/of professionals. Dit om recht te doen aan bestaande schakeringen in de samenleving.

Bas Ebskamp
Maaïke de Vries

De Argumentenfabriek
Januari 2014

Wat zijn relevante hoofdtrends en feiten bij het formuleren van een visie?

Wat zijn relevante hoofdtrends en feiten bij het formuleren van een visie?

Zelfstandigheid, zelfredzaamheid en sociale steun worden steeds belangrijker

- Mensen moeten voor ondersteuning een steeds groter beroep doen op vrijwilligers en mantelzorgers.
- Burgers hebben steeds meer waardering voor het zorgen voor de directe sociale omgeving.
- Jongere generaties vinden het vanzelfsprekender dat zij voor zichzelf moeten zorgen en handelen hiernaar.
- Mensen met beperkingen hebben relatief een beperkt sociaal netwerk.

De maatschappij wordt steeds complexer, dit vergroot en verkleint mogelijkheden tot participatie

- Digitale en technische mogelijkheden vergroten mogelijkheden voor participatie op alle levensgebieden.
- Digitalisering sluit een deel van mensen met beperkingen uit en werpt nieuwe drempels op.
- Burgers vinden presteren en succes steeds belangrijker, dit maakt mensen met beperkingen 'verliezers'.
- Moeilijk taalgebruik sluit mensen uit van deelname aan de maatschappij.

Participatie

Georganiseerde belangenbehartiging van mensen met beperkingen verliest aan kracht

- Patiënten- en cliëntenorganisaties en vakbonden verliezen waarde voor hun (mondige) achterban en daarmee gezag.
- Subsidies voor patiënten- en gehandicaptenorganisaties worden afgebouwd.
- Burgers en professionals organiseren zich steeds meer in wisselende coalities rond thema's.

Zeggenschap

Beleid

Het Rijk decentraliseert verantwoordelijkheden en versobert voorzieningen

- Het Rijk bezuinigt op collectieve voorzieningen.
- Het Rijk verschuift verantwoordelijkheid voor beleid rond jeugd, arbeid en inkomen, zorg en welzijn naar gemeenten.
- Het Rijk vraagt steeds meer zelfredzaamheid en zelfzorg van burgers en hun naaste omgeving.
- Het Rijk verschuift (financiële) verantwoordelijkheid voor werk en inkomen naar werkgevers en werknemers.

Overheden integreren beleid voor mensen met beperkingen en herijken onderliggende principes

- Gemeenten willen voorzieningen financieel, beleidsmatig en op niveau van doelgroep integreren.
- Het ratificeren van het VN verdrag over mensen met beperkingen zal leiden tot nieuwe wet- en regelgeving.

Wat is de algemene visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen?

⊕	⊕
	?
⊕	

Participatie

Iedereen telt mee

Iedereen is gelijkwaardig ongeacht eventuele beperkingen.

Iedereen kan, mag en doet mee naar vermogen

- Iedereen heeft het recht en de plicht naar vermogen bij te dragen aan de samenleving.
- Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld mee te doen in de samenleving.
- Gebouwen, wegen, vervoer en (digitale) informatie zijn voor iedereen toegankelijk.

⊕	⊕
?	
⊕	

Wat is de algemene visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen?

Iedereen voert naar vermogen regie over zijn leven

- Iedereen geeft naar eigen inzicht en vermogen vorm aan zijn of haar leven.
- Mensen leren hun eigen leven vorm te geven door interactie met een vertrouwde sociale omgeving.
- Mensen maken keuzes over hun leven die passen bij en uitdrukking geven aan hun identiteit.
- Mensen kunnen een beroep doen op hun sociale omgeving en professionals bij het voeren van eigen regie.

Iedereen is naar vermogen zelfstandig en zelfredzaam

- Mensen met beperkingen zijn naar vermogen zelfstandig en zelfredzaam.
- Mensen met beperkingen krijgen waar nodig (professionele) ondersteuning om hun zelfredzaamheid te vergroten.

Mensen met beperkingen vertegenwoordigen zichzelf naar vermogen

- Mensen met beperkingen krijgen waar nodig onafhankelijke ondersteuning om hun belangen te behartigen.

Zeggenschap

⊕	⊕
	?
⊕	

Beleid

De wet en haar uitvoerders maken geen onderscheid op basis van beperking

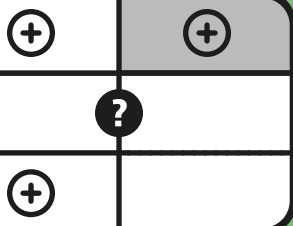
- Iedereen heeft gelijke rechten.
- Wet -en regelgeving maakt geen onderscheid tussen mensen met en zonder beperking.
- Uitvoerders van wet- en regelgeving maken geen onrechtmatig onderscheid op basis van beperking.

De overheid brengt continuïteit aan in beleid

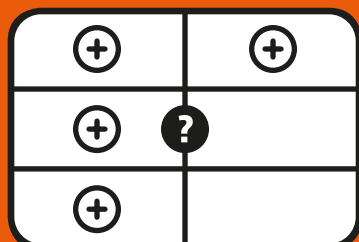
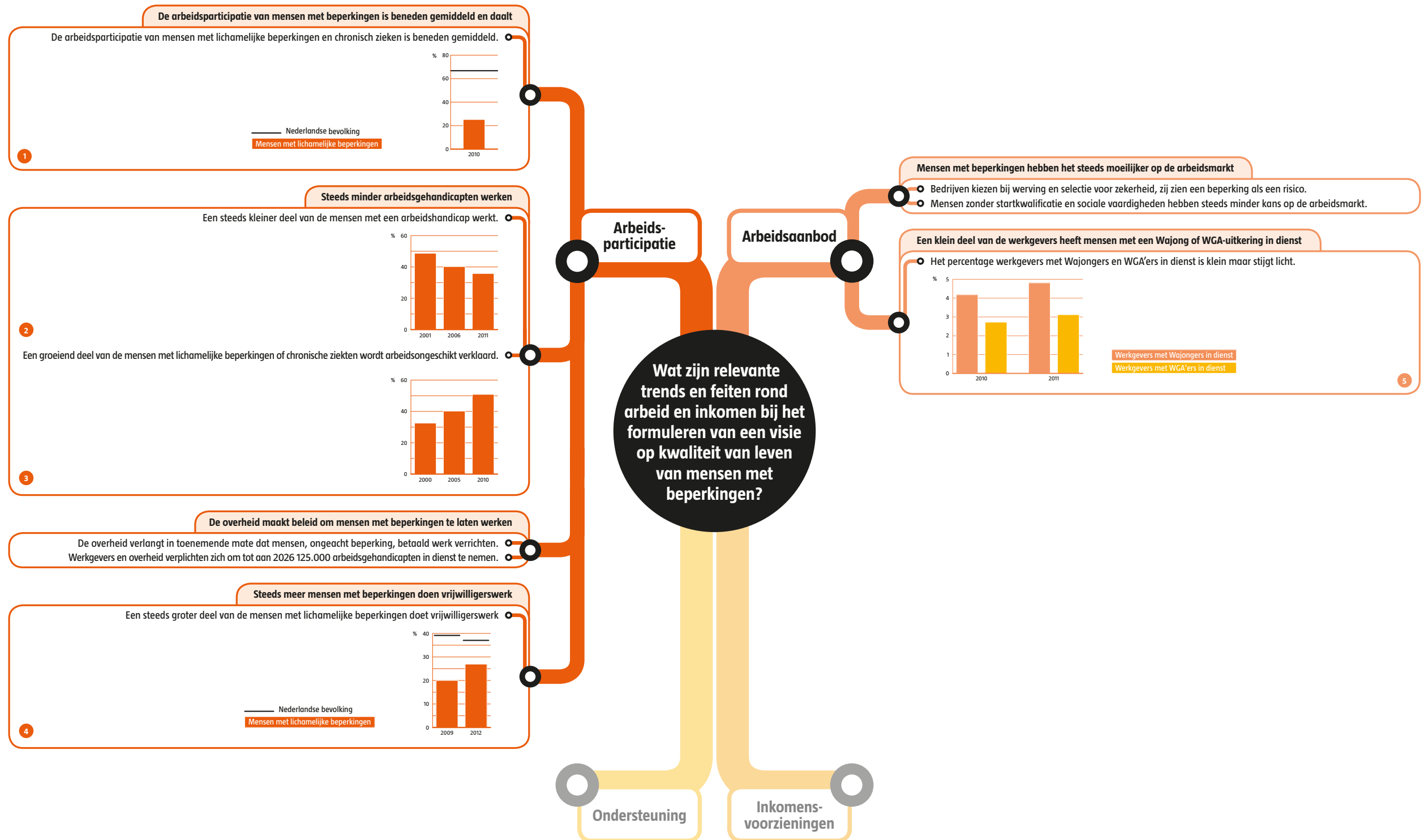
- De overheid ratificeert het VN-verdrag en neemt dit als basis voor haar beleid.
- De overheid creëert samenhang in beleid voor verschillende leefgebieden op basis van het VN-verdrag.
- De overheid implementeert het VN-verdrag samen met mensen met beperkingen en hun vertegenwoordigers.

De overheid investeert in preventie

- De overheid zet in op preventie om ziekte, gebrekkige participatie en hoge kosten te voorkomen.

Wat zijn relevante trends en feiten rond arbeid en inkomen bij het formuleren van een visie? deel 1 van 2

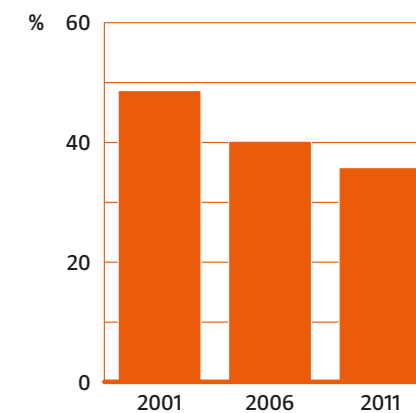
De arbeidsparticipatie van mensen met beperkingen is beneden gemiddeld en daalt

De arbeidsparticipatie van mensen met lichamelijke beperkingen en chronisch zieken is beneden gemiddeld. 1

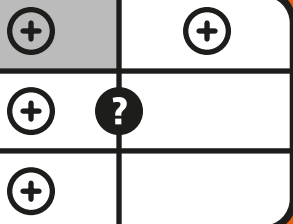
Steeds minder arbeidsgehandicapten werken

Een steeds kleiner deel van de mensen met een arbeidshandicap werkt. 2

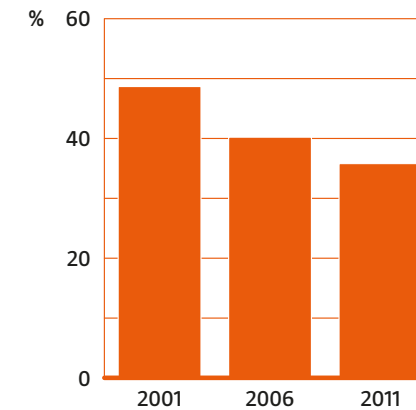
Een groeiend deel van de mensen met lichamelijke beperkingen of chronische ziekten wordt arbeidsongeschikt verklaard.

Arbeids-
participatie

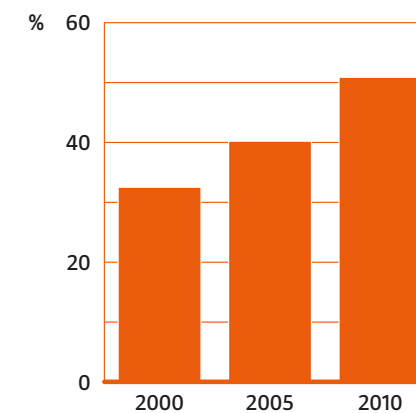
Steeds minder arbeidsgehandicapten werken

Een steeds kleiner deel van de mensen met een arbeidshandicap werkt.

2

Een groeiend deel van de mensen met lichamelijke beperkingen of chronische ziekten wordt arbeidsongeschikt verklaard.

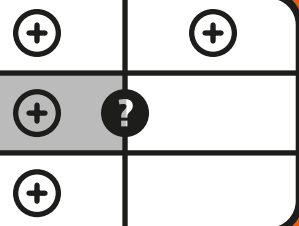

3

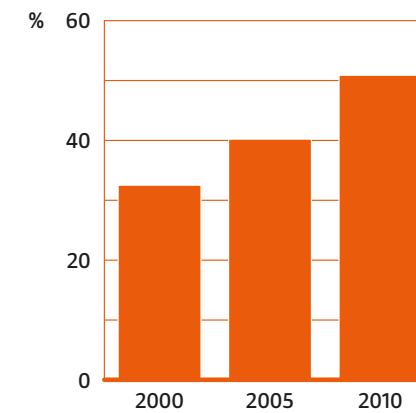
De overheid maakt beleid om mensen met beperkingen te laten werken

De overheid verlangt in toenemende mate dat mensen, ongeacht beperking, betaald werk verrichten.
Werkgevers en overheid verplichten zich om tot aan 2026 125.000 arbeidsgehandicapten in dienst te nemen.

Arbeids- participatie

Een groeiend deel van de mensen met lichamelijke beperkingen of chronische ziekten wordt arbeidsongeschikt verklaard.

3

De overheid maakt beleid om mensen met beperkingen te laten werken

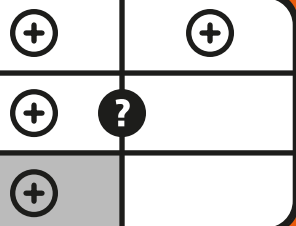
De overheid verlangt in toenemende mate dat mensen, ongeacht beperking, betaald werk verrichten. Werkgevers en overheid verplichten zich om tot aan 2026 125.000 arbeidsgehandicapten in dienst te nemen.

Steeds meer mensen met beperkingen doen vrijwilligerswerk

Een steeds groter deel van de mensen met lichamelijke beperkingen doet vrijwilligerswerk

4

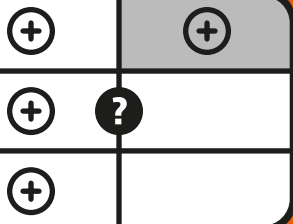
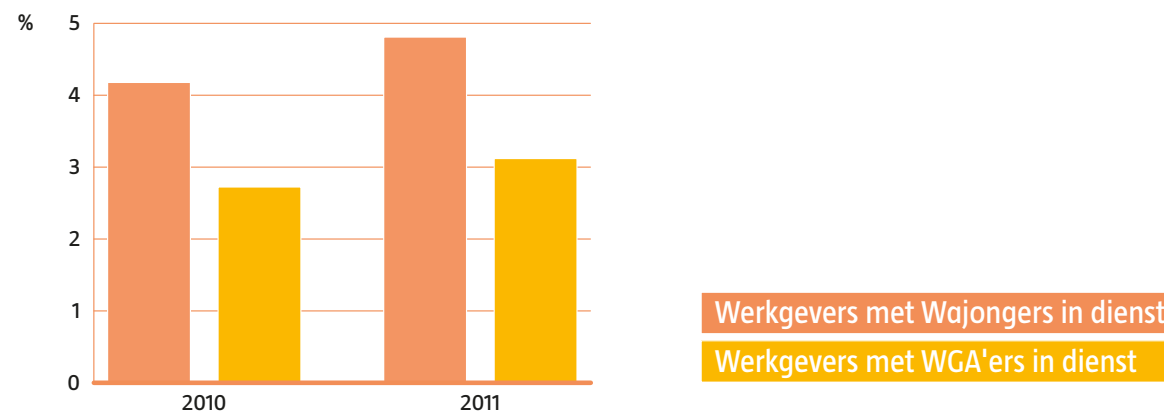
Arbeidsaanbod

Mensen met beperkingen hebben het steeds moeilijker op de arbeidsmarkt

- Bedrijven kiezen bij werving en selectie voor zekerheid, zij zien een beperking als een risico.
- Mensen zonder startkwalificatie en sociale vaardigheden hebben steeds minder kans op de arbeidsmarkt.

Een klein deel van de werkgevers heeft mensen met een Wajong of WGA-uitkering in dienst

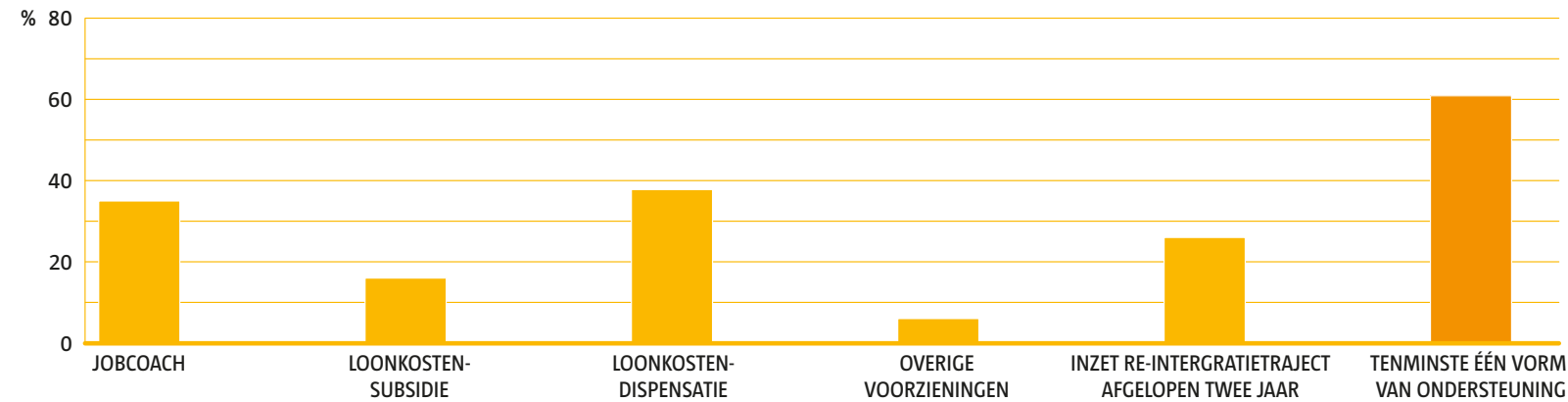
- Het percentage werkgevers met Wajongers en WGA'ers in dienst is klein maar stijgt licht.

Mensen met beperkingen hebben ondersteuning nodig in hun werk

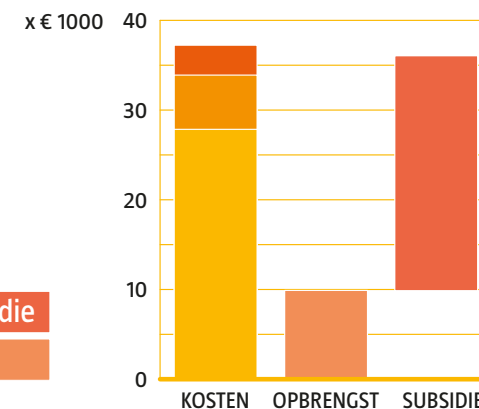
Het grootste deel van de werkende Wajongers wordt ondersteund in hun werk.

De kosten van een WSW-arbeidsplek overstijgen de opbrengsten.

Materiële kosten
Arbeidskosten professionele begeleiding
Arbeidskosten WSW-medewerker

Arbeidsplaatsgebonden subsidie
Opbrengst (netto omzet)

Ondersteuning

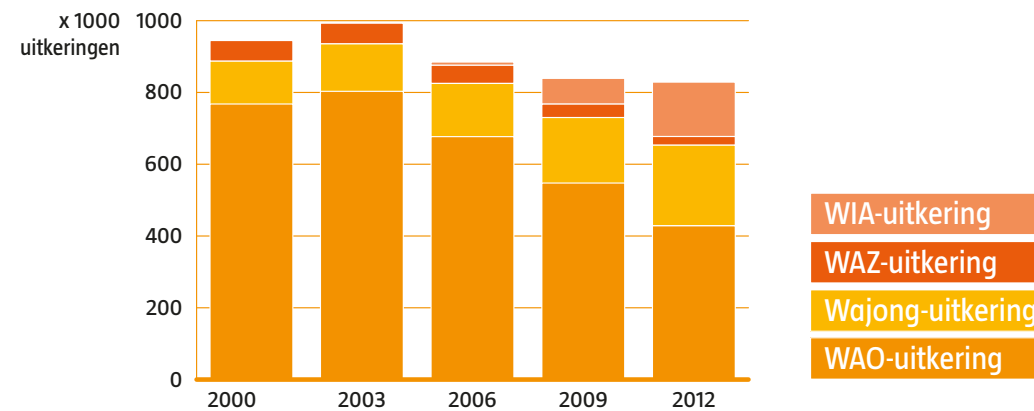
6

7

Inkomens- voorzieningen

Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen daalt, maar de uitstroom naar werk ook

- Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen daalt licht.

8

- De jaarlijkse uitstroom vanuit arbeidsongeschiktheidsuitkeringen naar betaald werk is klein en daalt.

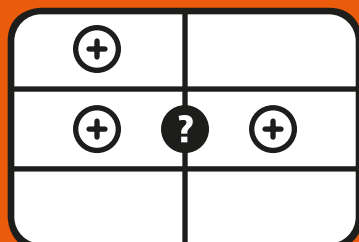
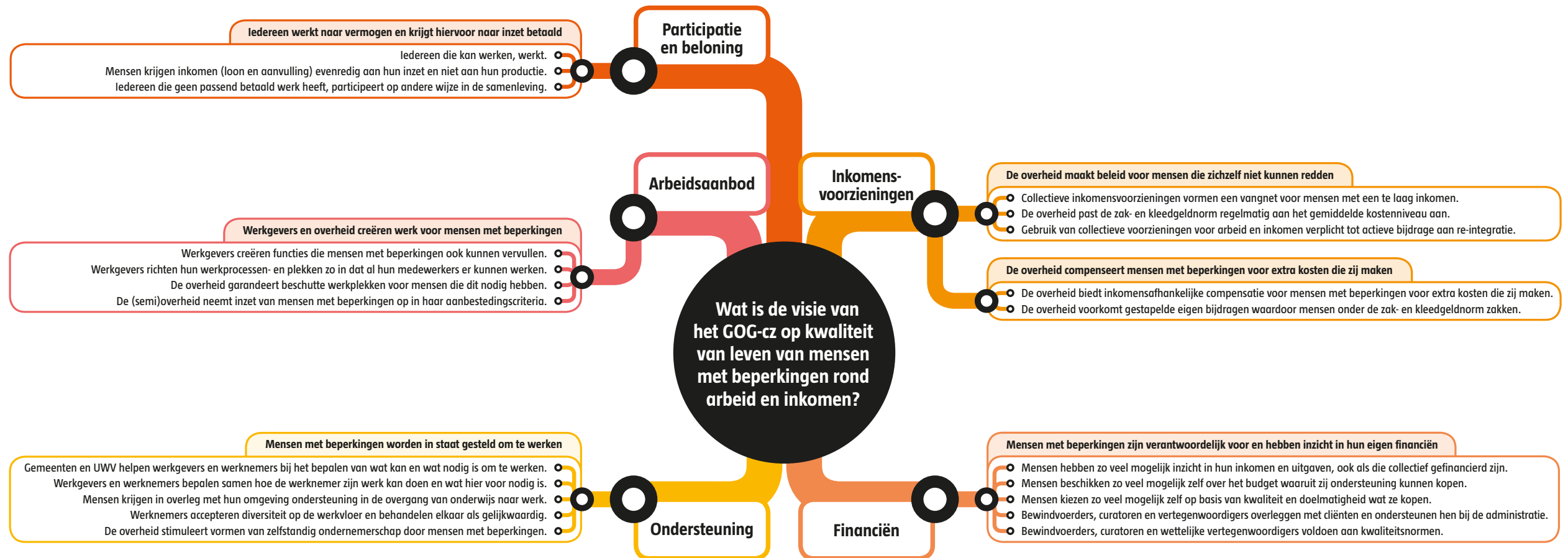

9

Het Rijk beperkt toegang tot en versobert voorzieningen

- Het Rijk beperkt de toegang tot collectieve (inkomens)voorzieningen (Wajong, WIA, WSW).
- Steeds meer mensen met beperkingen leven onder het bestaansminimum of de zak- en kleedgeldnorm.

Wat is de visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen rond arbeid en inkomen?

Iedereen werkt naar vermogen en krijgt hiervoor naar inzet betaald

- Iedereen die kan werken, werkt.
- Mensen krijgen inkomen (loon en aanvulling) evenredig aan hun inzet en niet aan hun productie.
- Iedereen die geen passend betaald werk heeft, participeert op andere wijze in de samenleving.

Participatie en beloning

Werkgevers en overheid creëren werk voor mensen met beperkingen

- Werkgevers creëren functies die mensen met beperkingen ook kunnen vervullen.
- Werkgevers richten hun werkprocessen- en plekken zo in dat al hun medewerkers er kunnen werken.
- De overheid garandeert beschutte werkplekken voor mensen die dit nodig hebben.
- De (semi)overheid neemt inzet van mensen met beperkingen op in haar aanbestedingscriteria.

Arbeidsaanbod

Arbeidsaanbod

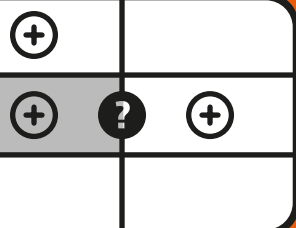
Werkgevers en overheid creëren werk voor mensen met beperkingen

- Werkgevers creëren functies die mensen met beperkingen ook kunnen vervullen.
- Werkgevers richten hun werkprocessen- en plekken zo in dat al hun medewerkers er kunnen werken.
- De overheid garandeert beschutte werkplekken voor mensen die dit nodig hebben.
- De (semi)overheid neemt inzet van mensen met beperkingen op in haar aanbestedingscriteria.

Mensen met beperkingen worden in staat gesteld om te werken

- Gemeenten en UWV helpen werkgevers en werknemers bij het bepalen van wat kan en wat nodig is om te werken.
- Werkgevers en werknemers bepalen samen hoe de werknemer zijn werk kan doen en wat hier voor nodig is.
- Mensen krijgen in overleg met hun omgeving ondersteuning in de overgang van onderwijs naar werk.
- Werknemers accepteren diversiteit op de werkvloer en behandelen elkaar als gelijkwaardig.
- De overheid stimuleert vormen van zelfstandig ondernemerschap door mensen met beperkingen.

Ondersteuning

Inkomens- voorzieningen

De overheid maakt beleid voor mensen die zichzelf niet kunnen redden

- Collectieve inkomensvoorzieningen vormen een vangnet voor mensen met een te laag inkomen.
- De overheid past de zak- en kleedgeldnorm regelmatig aan het gemiddelde kostenniveau aan.
- Gebruik van collectieve voorzieningen voor arbeid en inkomen verplicht tot actieve bijdrage aan re-integratie.

De overheid compenseert mensen met beperkingen voor extra kosten die zij maken

- De overheid biedt inkomensafhankelijke compensatie voor mensen met beperkingen voor extra kosten die zij maken.
- De overheid voorkomt gestapelde eigen bijdragen waardoor mensen onder de zak- en kleedgeldnorm zakken.

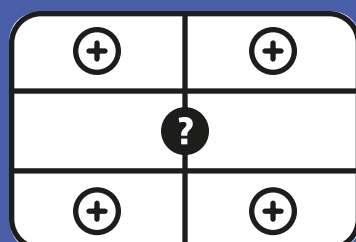
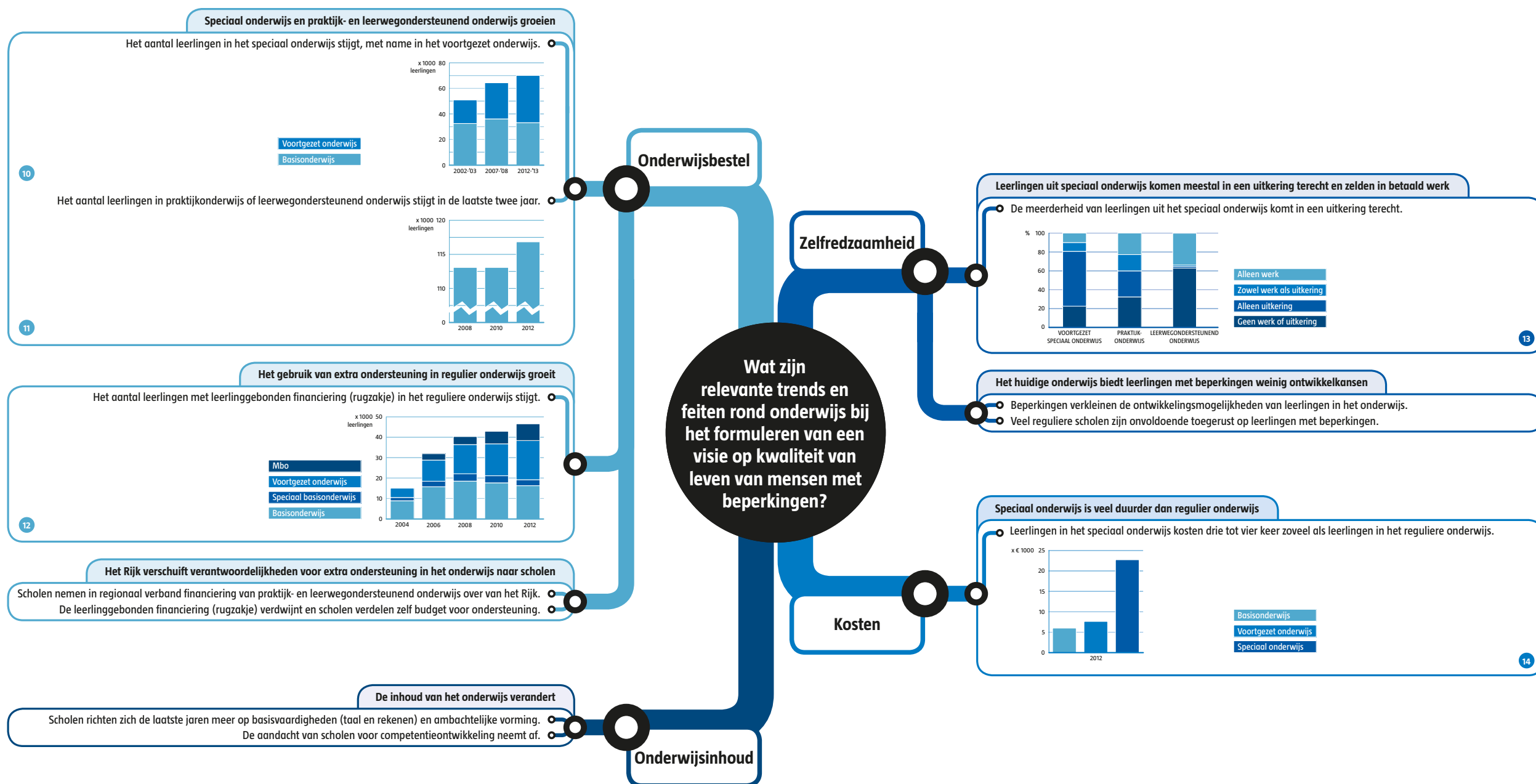
Mensen met beperkingen zijn verantwoordelijk voor en hebben inzicht in hun eigen financiën

- Mensen hebben zo veel mogelijk inzicht in hun inkomen en uitgaven, ook als die collectief gefinancierd zijn.
- Mensen beschikken zo veel mogelijk zelf over het budget waaruit zij ondersteuning kunnen kopen.
- Mensen kiezen zo veel mogelijk zelf op basis van kwaliteit en doelmatigheid wat ze kopen.
- Bewindvoerders, curatoren en vertegenwoordigers overleggen met cliënten en ondersteunen hen bij de administratie.
- Bewindvoerders, curatoren en wettelijke vertegenwoordigers voldoen aan kwaliteitsnormen.

Financiën

+		
+	?	+

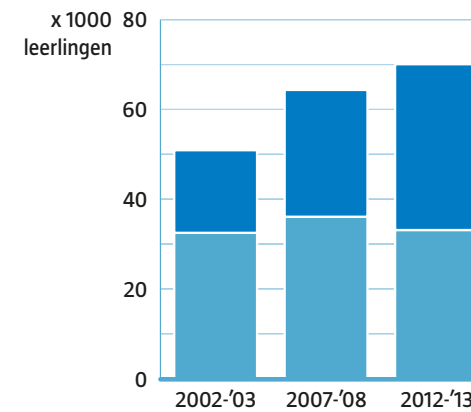
Wat zijn relevante trends en feiten rond onderwijs bij het formuleren van een visie?

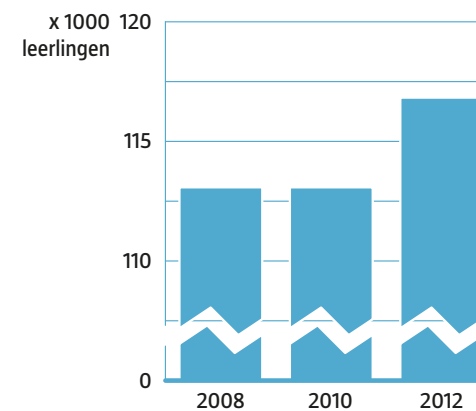
Speciaal onderwijs en praktijk- en leerwegondersteunend onderwijs groeien

Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs stijgt, met name in het voortgezet onderwijs.

Voortgezet onderwijs
Basisonderwijs

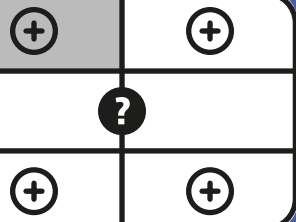
Het aantal leerlingen in praktijkonderwijs of leerwegondersteunend onderwijs stijgt in de laatste twee jaar.

Onderwijsbestel

10

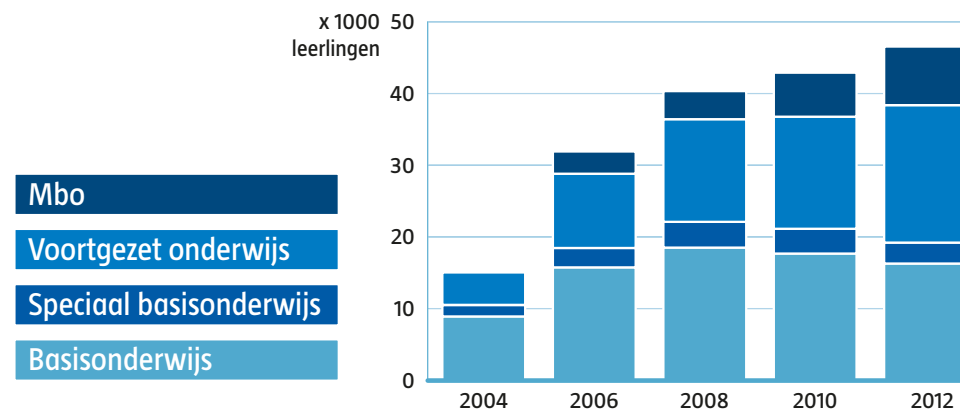
11

Wat zijn relevante trends en feiten rond onderwijs bij het formuleren van een visie?

Het gebruik van extra ondersteuning in regulier onderwijs groeit

Het aantal leerlingen met leerlinggebonden financiering (rugzakje) in het reguliere onderwijs stijgt.

12

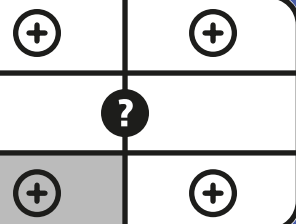
Het Rijk verschuift verantwoordelijkheden voor extra ondersteuning in het onderwijs naar scholen

Scholen nemen in regionaal verband financiering van praktijk- en leerwegondersteunend onderwijs over van het Rijk.
De leerlinggebonden financiering (rugzakje) verdwijnt en scholen verdelen zelf budget voor ondersteuning.

De inhoud van het onderwijs verandert

Scholen richten zich de laatste jaren meer op basisvaardigheden (taal en rekenen) en ambachtelijke vorming.
De aandacht van scholen voor competentieontwikkeling neemt af.

Onderwijsinhoud

Inhoudsopgave

Woordenlijst

Bronvermelding

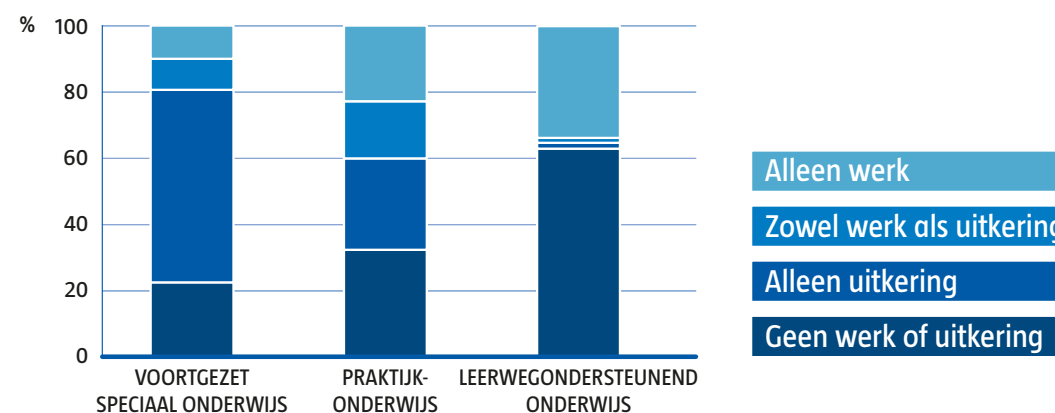
Vorige pagina

Volgende pagina

Zelfredzaamheid

Leerlingen uit speciaal onderwijs komen meestal in een uitkering terecht en zelden in betaald werk

- De meerderheid van leerlingen uit het speciaal onderwijs komt in een uitkering terecht.

13

Het huidige onderwijs biedt leerlingen met beperkingen weinig ontwikkelkansen

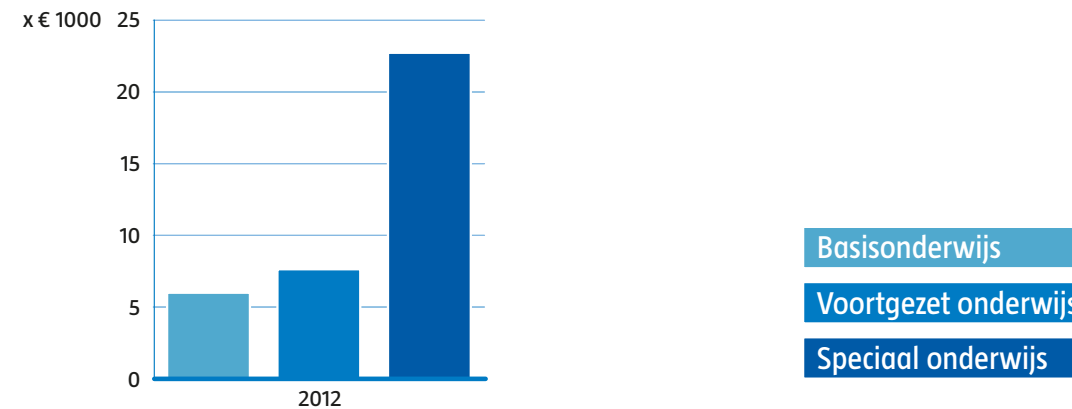
- Beperkingen verkleinen de ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen in het onderwijs.
- Veel reguliere scholen zijn onvoldoende toegerust op leerlingen met beperkingen.

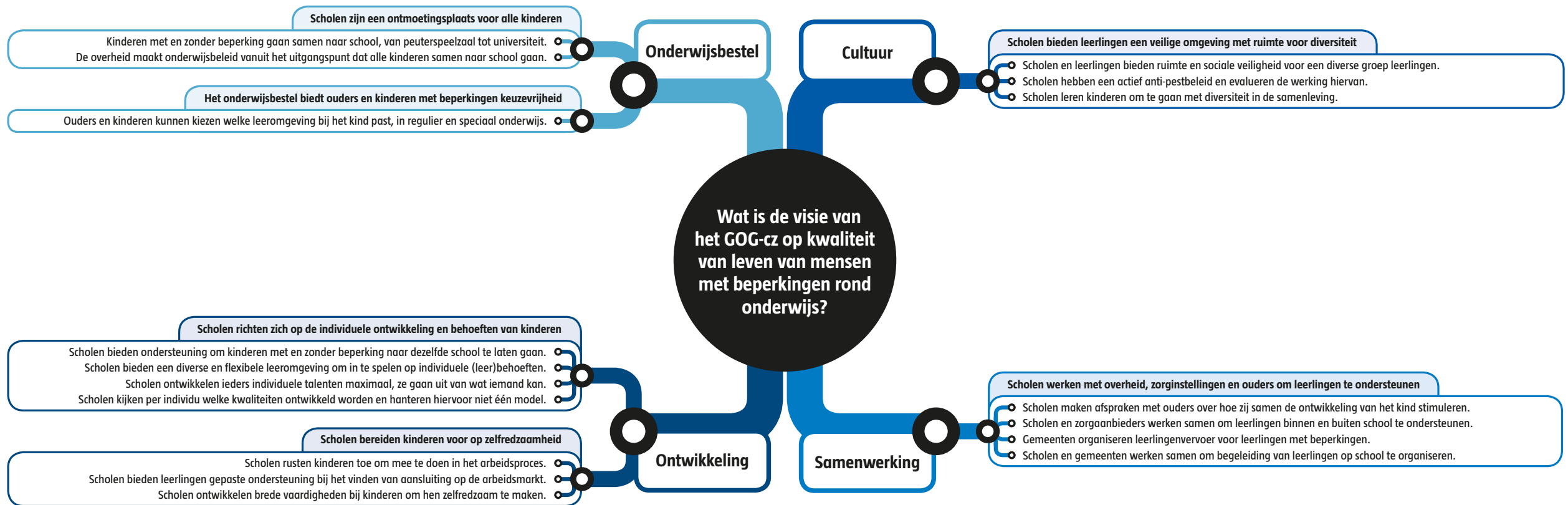
Kosten

Speciaal onderwijs is veel duurder dan regulier onderwijs

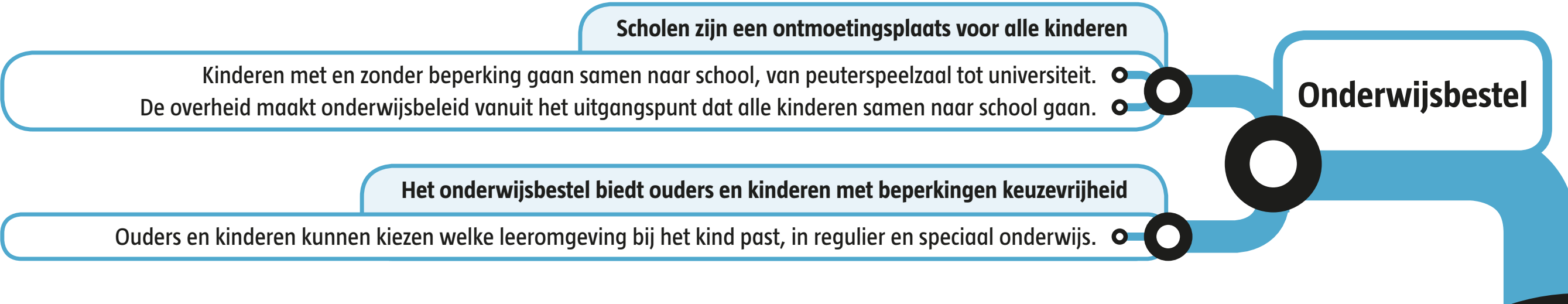
- Leerlingen in het speciaal onderwijs kosten drie tot vier keer zoveel als leerlingen in het reguliere onderwijs.

Wat is de visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen rond onderwijs?

+	+
?	
+	+

⊕	⊕
?	
⊕	⊕

Scholen richten zich op de individuele ontwikkeling en behoeften van kinderen

- Scholen bieden ondersteuning om kinderen met en zonder beperking naar dezelfde school te laten gaan.
- Scholen bieden een diverse en flexibele leeromgeving om in te spelen op individuele (leer)behoeften.
- Scholen ontwikkelen ieders individuele talenten maximaal, ze gaan uit van wat iemand kan.
- Scholen kijken per individu welke kwaliteiten ontwikkeld worden en hanteren hiervoor niet één model.

Scholen bereiden kinderen voor op zelfredzaamheid

- Scholen rusten kinderen toe om mee te doen in het arbeidsproces.
- Scholen bieden leerlingen gepaste ondersteuning bij het vinden van aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Scholen ontwikkelen brede vaardigheden bij kinderen om hen zelfredzaam te maken.

Ontwikkeling

⊕	⊕
?	
⊕	⊕

Cultuur

Scholen bieden leerlingen een veilige omgeving met ruimte voor diversiteit

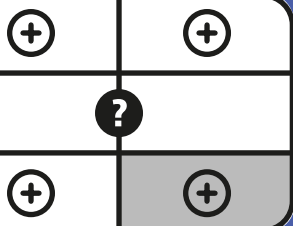
- Scholen en leerlingen bieden ruimte en sociale veiligheid voor een diverse groep leerlingen.
- Scholen hebben een actief anti-pestbeleid en evalueren de werking hiervan.
- Scholen leren kinderen om te gaan met diversiteit in de samenleving.

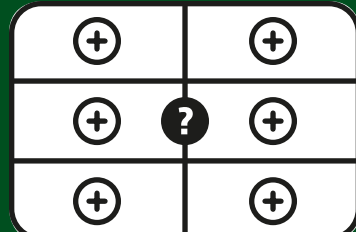
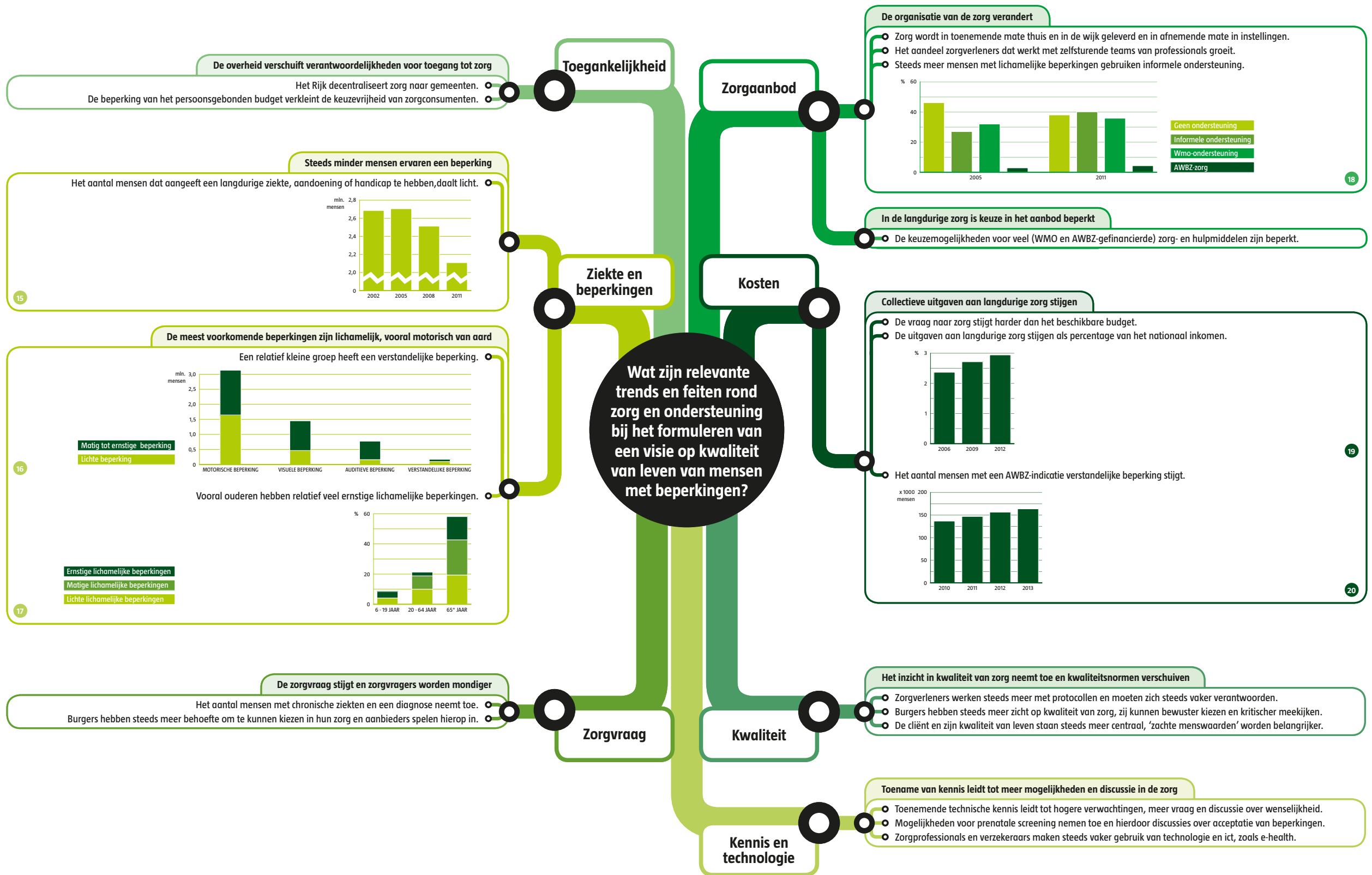
Samenwerking

Scholen werken met overheid, zorginstellingen en ouders om leerlingen te ondersteunen

- Scholen maken afspraken met ouders over hoe zij samen de ontwikkeling van het kind stimuleren.
- Scholen en zorgaanbieders werken samen om leerlingen binnen en buiten school te ondersteunen.
- Gemeenten organiseren leerlingenvervoer voor leerlingen met beperkingen.
- Scholen en gemeenten werken samen om begeleiding van leerlingen op school te organiseren.

Wat zijn relevante trends en feiten rond zorg en ondersteuning bij het formuleren van een visie?

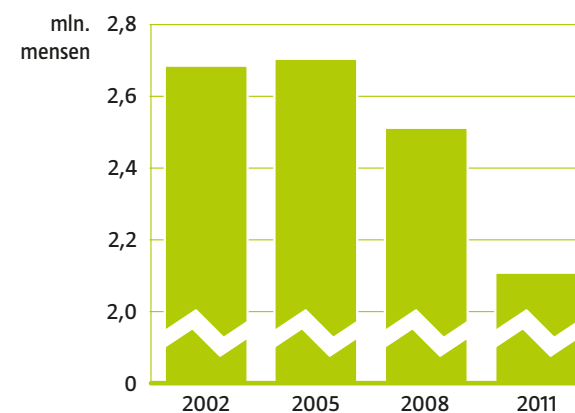
De overheid verschuift verantwoordelijkheden voor toegang tot zorg

- Het Rijk decentraliseert zorg naar gemeenten.
- De beperking van het persoonsgebonden budget verkleint de keuzevrijheid van zorgconsumenten.

Toegankelijkheid

Steeds minder mensen ervaren een beperking

- Het aantal mensen dat aangeeft een langdurige ziekte, aandoening of handicap te hebben, daalt licht.

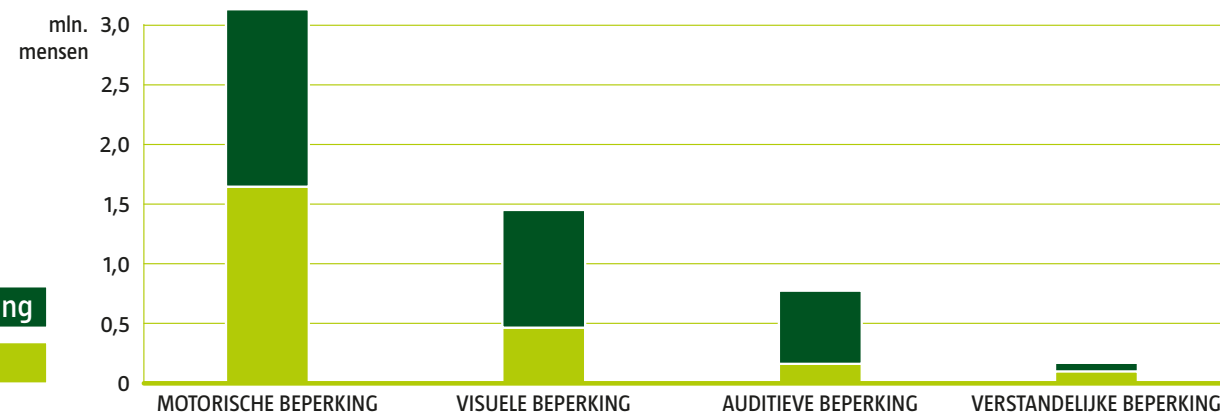

Ziekte en beperkingen

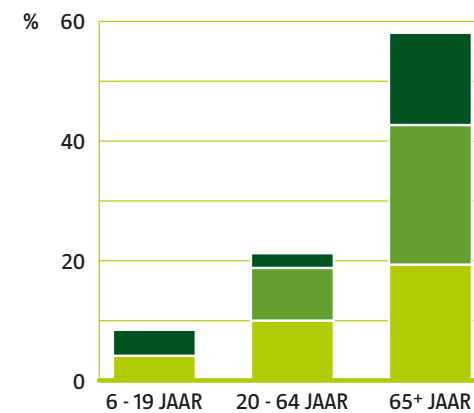
Ziekte en beperkingen

De meest voorkomende beperkingen zijn lichamelijk, vooral motorisch van aard

Een relatief kleine groep heeft een verstandelijke beperking.

Vooral ouderen hebben relatief veel ernstige lichamelijke beperkingen.

16

17

De zorgvraag stijgt en zorgvragers worden mondiger

Het aantal mensen met chronische ziekten en een diagnose neemt toe.

Burgers hebben steeds meer behoefte om te kunnen kiezen in hun zorg en aanbieders spelen hierop in.

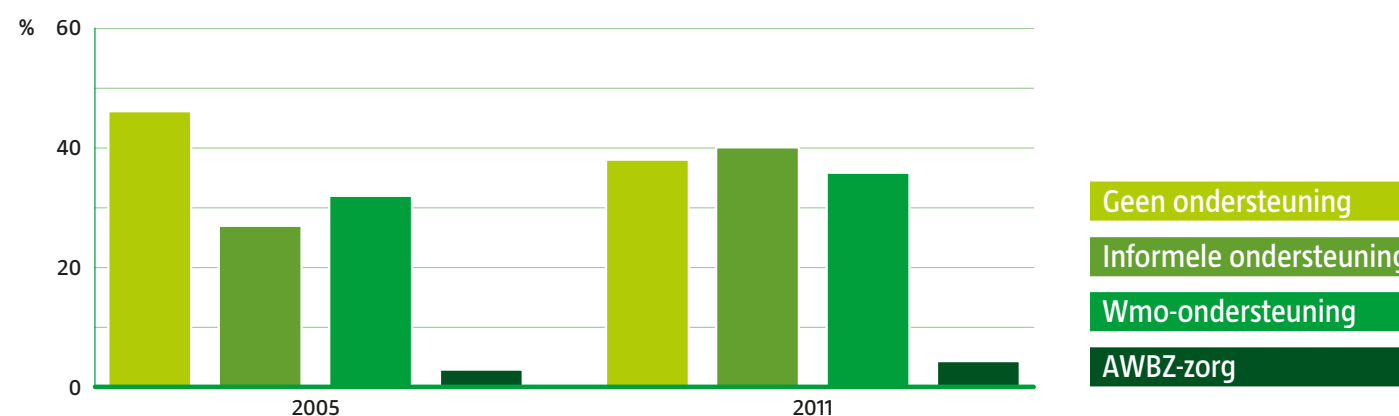
Zorgvraag

Zorgaanbod

De organisatie van de zorg verandert

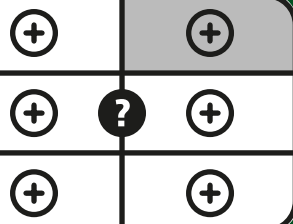
- Zorg wordt in toenemende mate thuis en in de wijk geleverd en in afnemende mate in instellingen.
- Het aandeel zorgverleners dat werkt met zelfsturende teams van professionals groeit.
- Steeds meer mensen met lichamelijke beperkingen gebruiken informele ondersteuning.

18

In de langdurige zorg is keuze in het aanbod beperkt

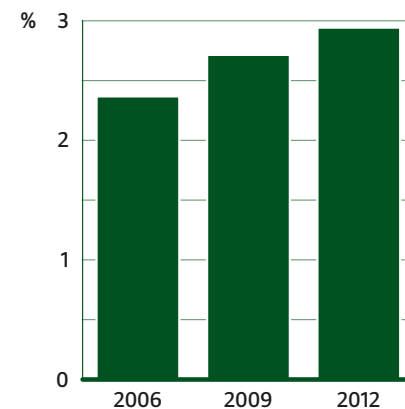
- De keuzemogelijkheden voor veel (WMO en AWBZ-gefinancierde) zorg- en hulpmiddelen zijn beperkt.

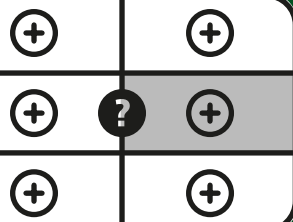
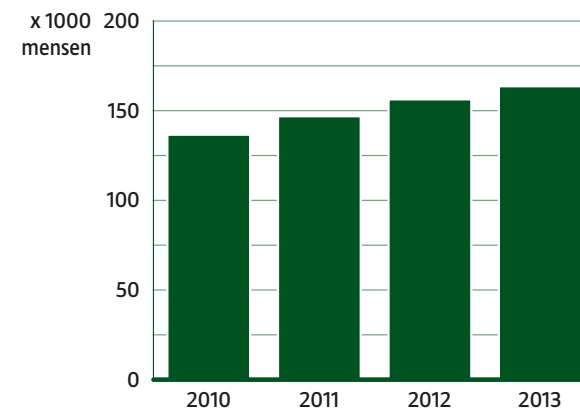
Kosten

Collectieve uitgaven aan langdurige zorg stijgen

- De vraag naar zorg stijgt harder dan het beschikbare budget.
- De uitgaven aan langdurige zorg stijgen als percentage van het nationaal inkomen.

- Het aantal mensen met een AWBZ-indicatie verstandelijke beperking stijgt.

Wat zijn relevante trends en feiten rond zorg en ondersteuning bij het formuleren van een visie?

Kwaliteit

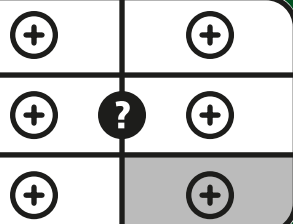
Het inzicht in kwaliteit van zorg neemt toe en kwaliteitsnormen verschuiven

- Zorgverleners werken steeds meer met protocollen en moeten zich steeds vaker verantwoorden.
- Burgers hebben steeds meer zicht op kwaliteit van zorg, zij kunnen bewuster kiezen en kritischer meekijken.
- De cliënt en zijn kwaliteit van leven staan steeds meer centraal, 'zachte menswaarden' worden belangrijker.

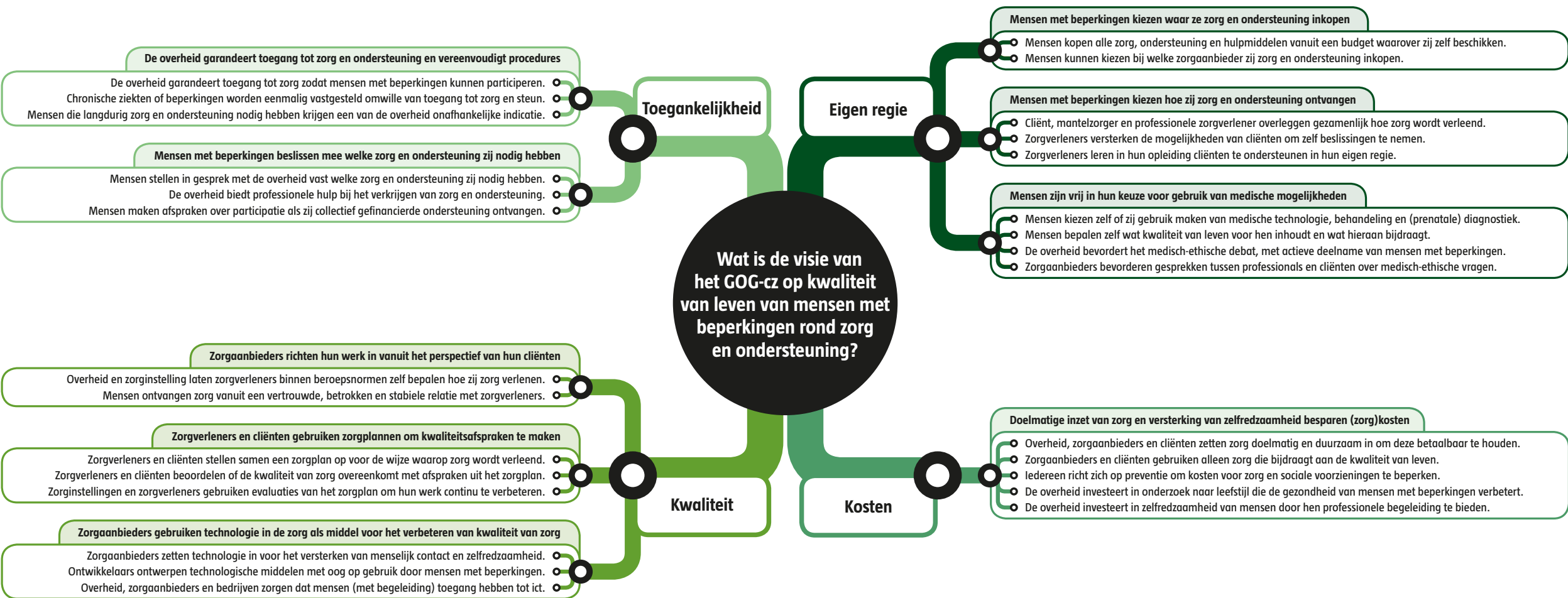
Kennis en technologie

Toename van kennis leidt tot meer mogelijkheden en discussie in de zorg

- Toenemende technische kennis leidt tot hogere verwachtingen, meer vraag en discussie over wenselijkheid.
- Mogelijkheden voor prenatale screening nemen toe en hierdoor discussies over acceptatie van beperkingen.
- Zorgprofessionals en verzekeraars maken steeds vaker gebruik van technologie en ict, zoals e-health.

Wat is de visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen rond zorg en ondersteuning?

+	+
?	
+	+

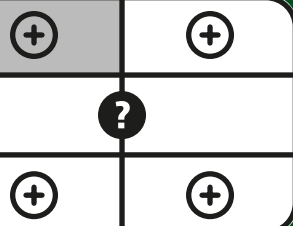
De overheid garandeert toegang tot zorg en ondersteuning en vereenvoudigt procedures

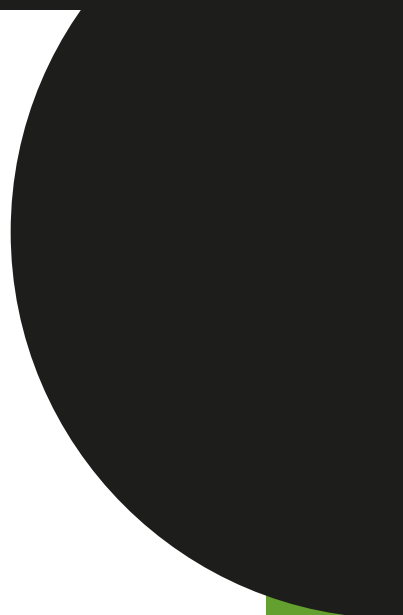
- De overheid garandeert toegang tot zorg zodat mensen met beperkingen kunnen participeren.
- Chronische ziekten of beperkingen worden eenmalig vastgesteld omwille van toegang tot zorg en steun.
- Mensen die langdurig zorg en ondersteuning nodig hebben krijgen een van de overheid onafhankelijke indicatie.

Toegankelijkheid

Mensen met beperkingen beslissen mee welke zorg en ondersteuning zij nodig hebben

- Mensen stellen in gesprek met de overheid vast welke zorg en ondersteuning zij nodig hebben.
- De overheid biedt professionele hulp bij het verkrijgen van zorg en ondersteuning.
- Mensen maken afspraken over participatie als zij collectief gefinancierde ondersteuning ontvangen.

Zorgaanbieders richten hun werk in vanuit het perspectief van hun cliënten

- Overheid en zorginstelling laten zorgverleners binnen beroepsnormen zelf bepalen hoe zij zorg verlenen.
- Mensen ontvangen zorg vanuit een vertrouwde, betrokken en stabiele relatie met zorgverleners.

Zorgverleners en cliënten gebruiken zorgplannen om kwaliteitsafspraken te maken

- Zorgverleners en cliënten stellen samen een zorgplan op voor de wijze waarop zorg wordt verleend.
- Zorgverleners en cliënten beoordelen of de kwaliteit van zorg overeenkomt met afspraken uit het zorgplan.
- Zorginstellingen en zorgverleners gebruiken evaluaties van het zorgplan om hun werk continu te verbeteren.

Zorgaanbieders gebruiken technologie in de zorg als middel voor het verbeteren van kwaliteit van zorg

- Zorgaanbieders zetten technologie in voor het versterken van menselijk contact en zelfredzaamheid.
- Ontwikkelaars ontwerpen technologische middelen met oog op gebruik door mensen met beperkingen.
- Overheid, zorgaanbieders en bedrijven zorgen dat mensen (met begeleiding) toegang hebben tot ict.

Kwaliteit

⊕	⊕
?	
⊕	⊕

Eigen regie

Mensen met beperkingen kiezen waar ze zorg en ondersteuning inkopen

- Mensen kopen alle zorg, ondersteuning en hulpmiddelen vanuit een budget waarover zij zelf beschikken.
- Mensen kunnen kiezen bij welke zorgaanbieder zij zorg en ondersteuning inkopen.

Mensen met beperkingen kiezen hoe zij zorg en ondersteuning ontvangen

- Cliënt, mantelzorger en professionele zorgverlener overleggen gezamenlijk hoe zorg wordt verleend.
- Zorgverleners versterken de mogelijkheden van cliënten om zelf beslissingen te nemen.
- Zorgverleners leren in hun opleiding cliënten te ondersteunen in hun eigen regie.

Mensen zijn vrij in hun keuze voor gebruik van medische mogelijkheden

- Mensen kiezen zelf of zij gebruik maken van medische technologie, behandeling en (prenatale) diagnostiek.
- Mensen bepalen zelf wat kwaliteit van leven voor hen inhoudt en wat hieraan bijdraagt.
- De overheid bevordert het medisch-ethische debat, met actieve deelname van mensen met beperkingen.
- Zorgaanbieders bevorderen gesprekken tussen professionals en cliënten over medisch-ethische vragen.

Kosten

Doelmatige inzet van zorg en versterking van zelfredzaamheid besparen (zorg)kosten

- Overheid, zorgaanbieders en cliënten zetten zorg doelmatig en duurzaam in om deze betaalbaar te houden.
- Zorgaanbieders en cliënten gebruiken alleen zorg die bijdraagt aan de kwaliteit van leven.
- Iedereen richt zich op preventie om kosten voor zorg en sociale voorzieningen te beperken.
- De overheid investeert in onderzoek naar leefstijl die de gezondheid van mensen met beperkingen verbetert.
- De overheid investeert in zelfredzaamheid van mensen door hen professionele begeleiding te bieden.

⊕	⊕
?	
⊕	⊕

Wat zijn relevante trends en feiten rond wonen, mobiliteit en vrije tijd bij het formuleren van een visie?

Wat zijn relevante trends en feiten rond wonen, mobiliteit en vrije tijd bij het formuleren van een visie op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen?

Wonen

De vraag naar zelfstandig wonen stijgt maar de mogelijkheden zijn beperkt

- Woningbouwbeleid is gericht op zo lang en zelfstandig mogelijk wonen in een individuele wooneenheid.
- Zo lang en zelfstandig mogelijk wonen in een individuele woonheid is financieel steeds vaker onhaalbaar.
- De vraag naar toegankelijke woningen en woningen met een zorgsteunpunt stijgt.

Mensen met beperkingen willen kiezen waar en hoe ze wonen en kunnen dit steeds vaker

- Mensen zijn steeds vaker op zoek naar woonvormen waarin ze gezamenlijk kunnen wonen en leven.
- Wonen en zorg worden steeds meer gescheiden aangeboden, dit vergroot keuzevrijheid in wonen en zorg.

Woningbouw en woonregelingen beperken de mogelijkheden van mensen met beperkingen

- Veel mensen met beperkingen wonen in achterstandswijken waar hulp uit de sociale omgeving onzeker is.
- WMO-regelingen beperken mogelijkheden van mensen, zoals verhuizen over gemeentegrenzen.

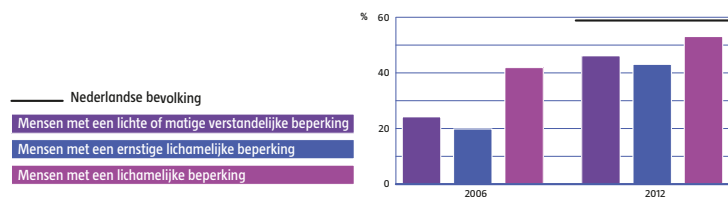
Mensen met beperkingen maken minder gebruik van voorzieningen in de buurt

- Minder dan de helft van de mensen met verstandelijke beperkingen maakt regelmatig gebruik van voorzieningen in de buurt.

Mensen met beperkingen maken steeds vaker gebruik van openbaar vervoer

- Een steeds grotere groep mensen met een ernstige lichamelijke of verstandelijke beperking gebruikt openbaar vervoer.

Vervoersaanbieders komen moeilijk tot gezamenlijke afspraken over toegankelijkheid

- Vervoersaanbieders hebben moeite om hun vervoersaanbod op elkaar te laten aansluiten.
- Vervoersaanbieders hebben geen gedeelde visie op toegankelijkheid en maken hierover geen afspraken.
- Steeds meer grotere en kleine aanbieders bieden vervoer en concurreren onderling.

Toegankelijkheid van openbaar vervoer voor mensen met beperkingen verslechtert

- Openbaar vervoer wordt minder toegankelijk, zoals door invoering OV-chipkaart en verminderen van personeel.

De overheid versobert vervoersregelingen voor mensen met beperkingen

- Vervoerssubsidies voor mensen met beperkingen versoberen.
- Gemeenten bouwen speciaal vervoer voor mensen met beperkingen af.

Mobiliteit

Vrije tijd

Mensen met beperkingen maken minder gebruik van vrijetijdsvoorzieningen

- De helft van mensen met een lichamelijke beperking neemt maandelijks deel aan georganiseerde vrijetijdsbesteding.

- Minder dan een derde van de mensen met lichamelijke beperkingen bezoekt maandelijks uitgaansgelegenheden.

Vrijetijdsvoorzieningen houden weinig rekening met mensen met beperkingen

- Veel vrijetijdsvoorzieningen zijn niet breed toegankelijk voor mensen met beperkingen.

Aandacht voor gehandicaptensport groeit

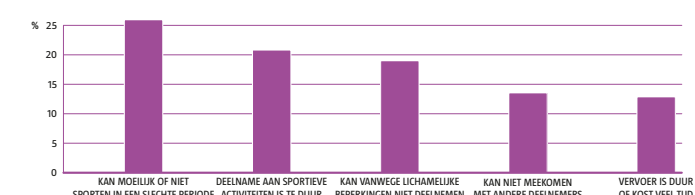
- Maatschappij en media besteden steeds meer aandacht aan gehandicaptensport.

Mensen met beperkingen sporten minder dan gemiddeld

- Hoe ernstiger de beperking, hoe kleiner de groep die wekelijks deelneemt aan sportactiviteiten.

- Persoonlijke en organisatorische factoren belemmeren sportdeelname.

- De meeste mensen met een verstandelijke beperking sporten bij een reguliere vereniging.

Inhoudsopgave

Woordenlijst

Bronvermelding

Vorige pagina

Volgende pagina

Wonen

De vraag naar zelfstandig wonen stijgt maar de mogelijkheden zijn beperkt

- Woningbouwbeleid is gericht op zo lang en zelfstandig mogelijk wonen in een individuele wooneenheid.
- Zo lang en zelfstandig mogelijk wonen in een individuele woonheid is financieel steeds vaker onhaalbaar.
- De vraag naar toegankelijke woningen en woningen met een zorgsteunpunt stijgt.

Mensen met beperkingen willen kiezen waar en hoe ze wonen en kunnen dit steeds vaker

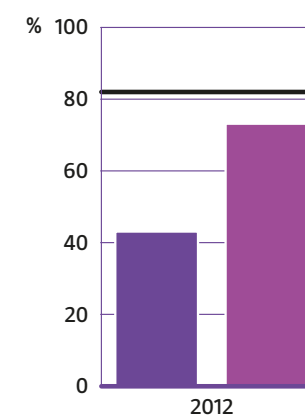
- Mensen zijn steeds vaker op zoek naar woonvormen waarin ze gezamenlijk kunnen wonen en leven.
- Wonen en zorg worden steeds meer gescheiden aangeboden, dit vergroot keuzevrijheid in wonen en zorg.

Woningbouw en woonregelingen beperken de mogelijkheden van mensen met beperkingen

- Veel mensen met beperkingen wonen in achterstandswijken waar hulp uit de sociale omgeving onzeker is.
- WMO-regelingen beperken mogelijkheden van mensen, zoals verhuizen over gemeentegrenzen.

Mensen met beperkingen maken minder gebruik van voorzieningen in de buurt

- Minder dan de helft van de mensen met verstandelijke beperkingen maakt regelmatig gebruik van voorzieningen in de buurt.

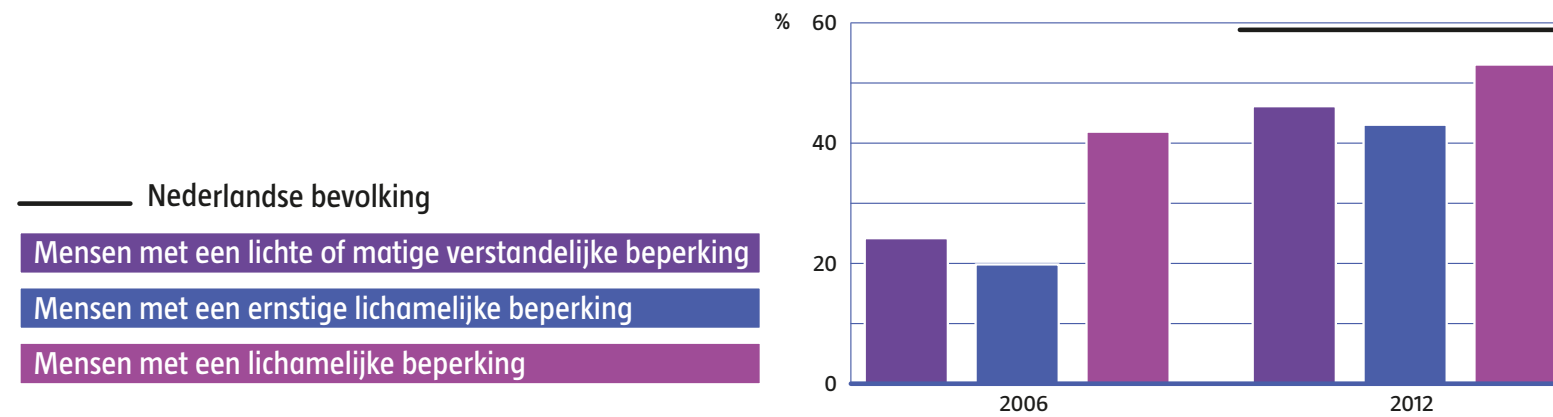
— Nederlandse bevolking

Mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking

Mensen met een lichamelijke beperking

Mensen met beperkingen maken steeds vaker gebruik van openbaar vervoer

Een steeds grotere groep mensen met een ernstige lichamelijke of verstandelijke beperking gebruikt openbaar vervoer.

Vervoersaanbieders komen moeilijk tot gezamenlijke afspraken over toegankelijkheid

- Vervoersaanbieders hebben moeite om hun vervoersaanbod op elkaar te laten aansluiten.
- Vervoersaanbieders hebben geen gedeelde visie op toegankelijkheid en maken hierover geen afspraken.
- Steeds meer grotere en kleine aanbieders bieden vervoer en concurreren onderling.

Toegankelijkheid van openbaar vervoer voor mensen met beperkingen verslechtert

- Openbaar vervoer wordt minder toegankelijk, zoals door invoering OV-chipkaart en verminderen van personeel.

De overheid versobert vervoersregelingen voor mensen met beperkingen

- Vervoerssubsidies voor mensen met beperkingen versoberen.
- Gemeenten bouwen speciaal vervoer voor mensen met beperkingen af.

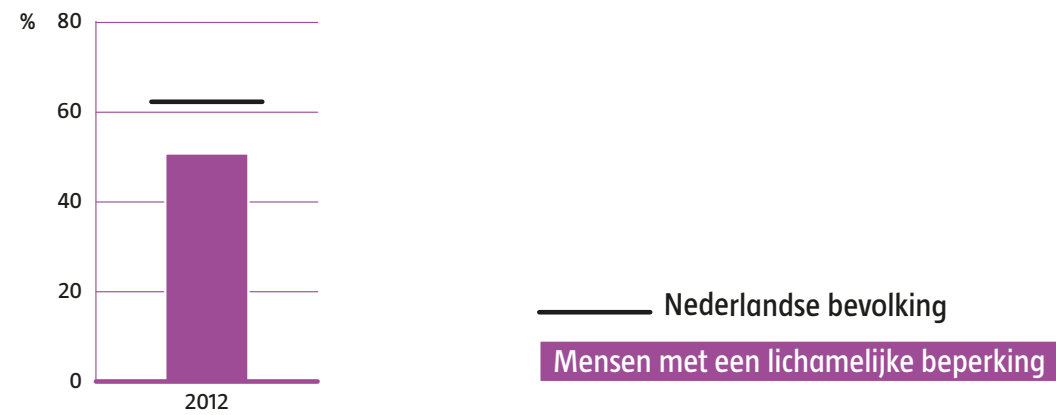
Mobiliteit

Vrije tijd

Mensen met beperkingen maken minder gebruik van vrijetijdsvoorzieningen

- De helft van mensen met een lichamelijke beperking neemt maandelijks deel aan georganiseerde vrijetijdsbesteding.

23

- Minder dan een derde van de mensen met lichamelijke beperkingen bezoekt maandelijks uitgaansgelegenheden.

24

Vrijetijdsvoorzieningen houden weinig rekening met mensen met beperkingen

- Veel vrijetijdsvoorzieningen zijn niet breed toegankelijk voor mensen met beperkingen.

Aandacht voor gehandicaptensport groeit

- Maatschappij en media besteden steeds meer aandacht aan gehandicaptensport.

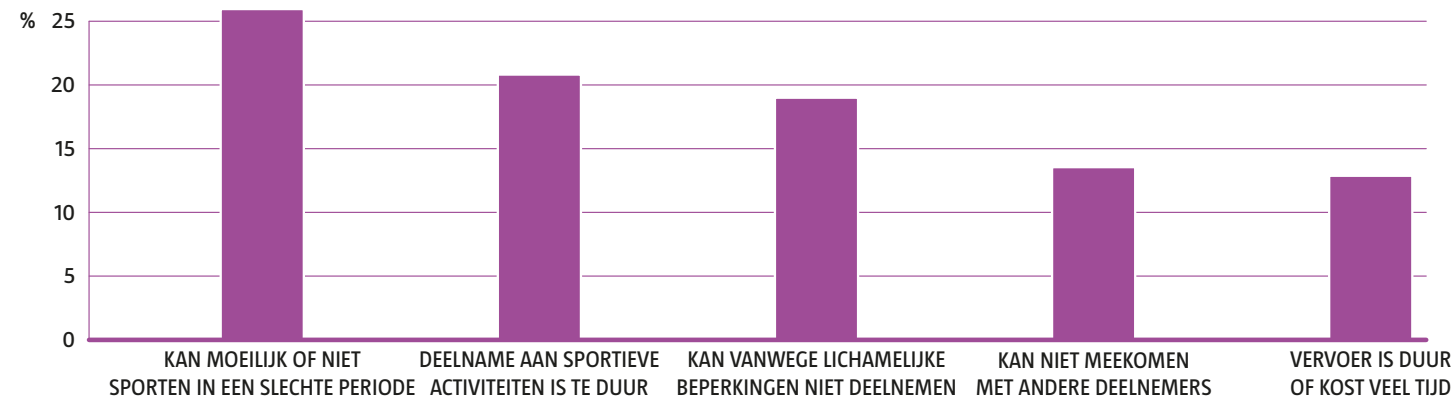
Mensen met beperkingen sporten minder dan gemiddeld

- Hoe ernstiger de beperking, hoe kleiner de groep die wekelijks deelneemt aan sportactiviteiten.

25

- Persoonlijke en organisatorische factoren belemmeren sportdeelname.

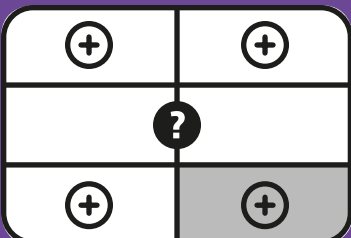

26

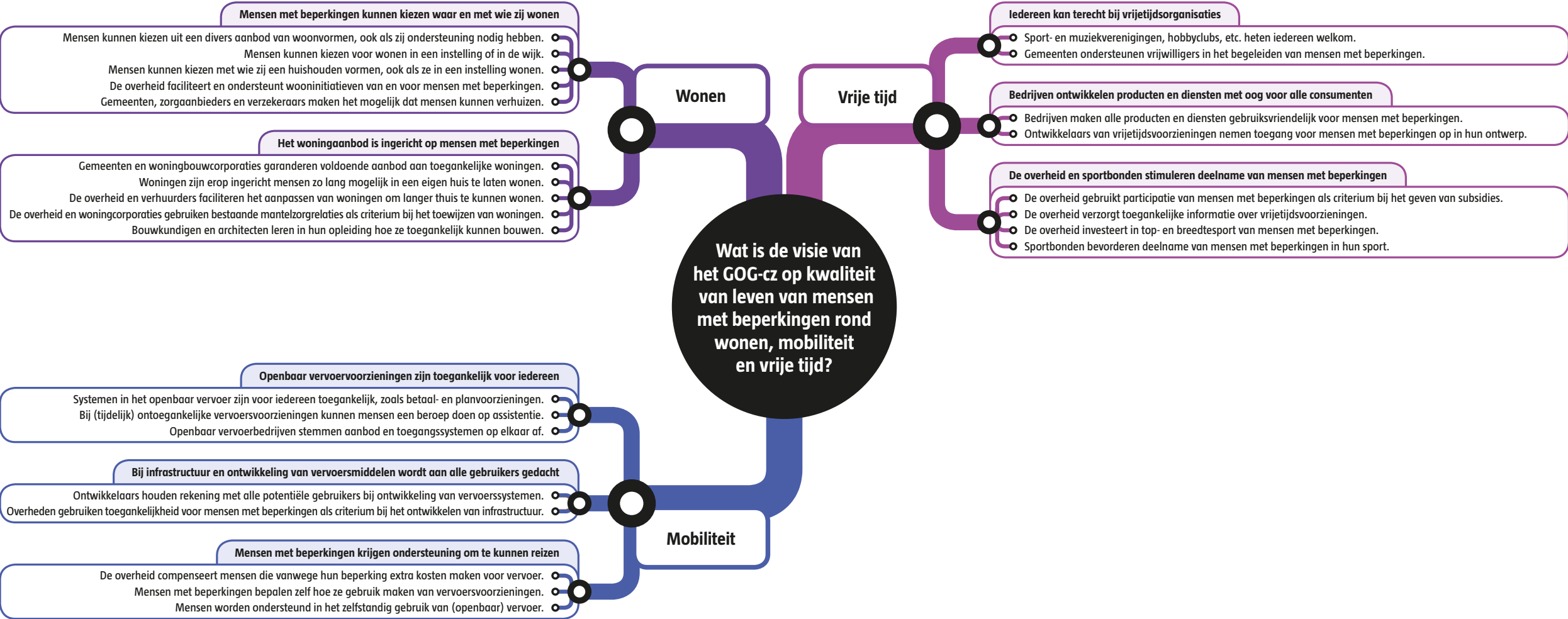
- De meeste mensen met een verstandelijke beperking sporten bij een reguliere vereniging.

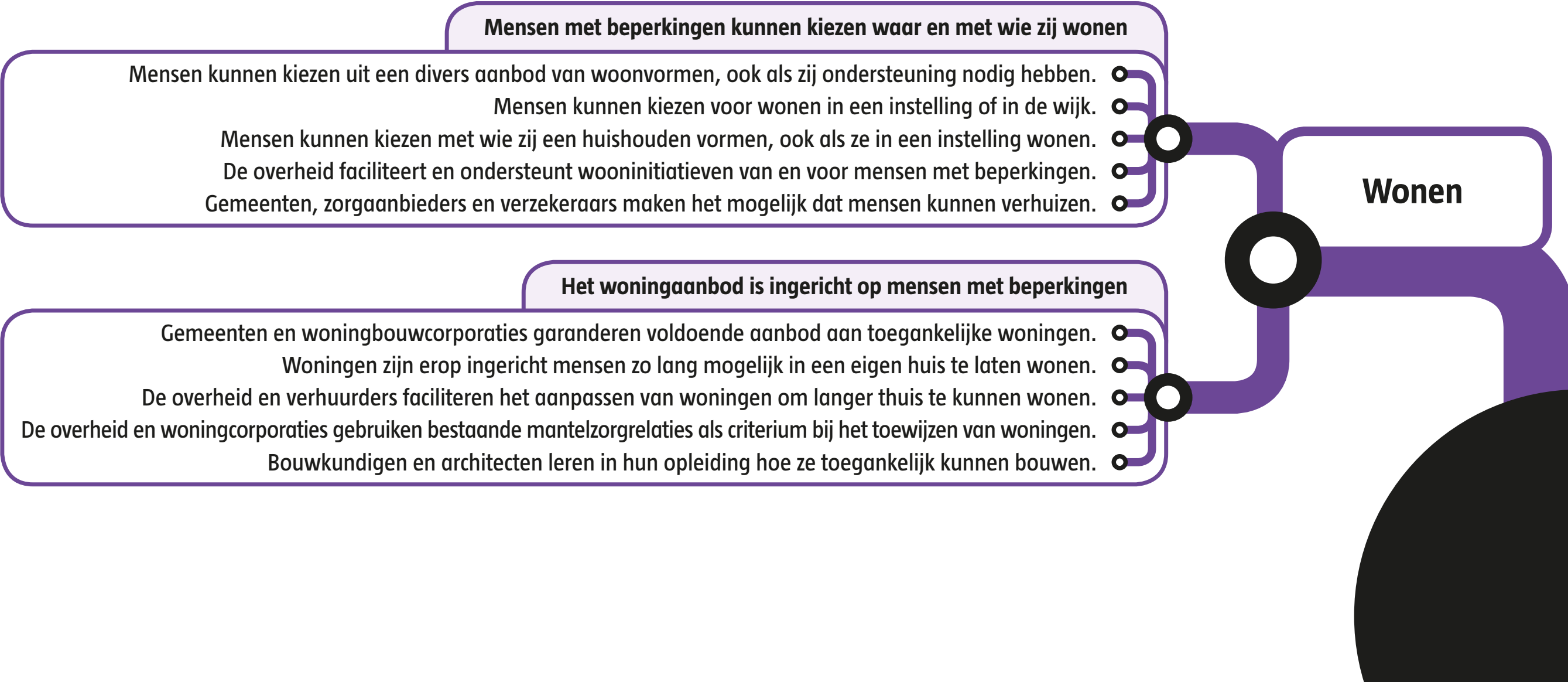
27

Wat is de visie van het GOG-cz op kwaliteit van leven van mensen met beperkingen rond wonen, mobiliteit en vrije tijd?

+	+
	?
+	

+	+
	?
+	

Openbaar vervoervoorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen

- Systemen in het openbaar vervoer zijn voor iedereen toegankelijk, zoals betaal- en planvoorzieningen.
- Bij (tijdelijk) ontoegankelijke vervoersvoorzieningen kunnen mensen een beroep doen op assistentie.
- Openbaar vervoerbedrijven stemmen aanbod en toegangssystemen op elkaar af.

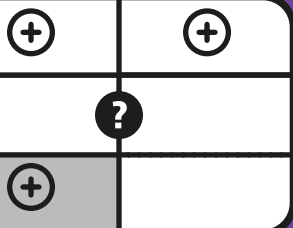
Bij infrastructuur en ontwikkeling van vervoersmiddelen wordt aan alle gebruikers gedacht

- Ontwikkelaars houden rekening met alle potentiële gebruikers bij ontwikkeling van vervoerssystemen.
- Overheden gebruiken toegankelijkheid voor mensen met beperkingen als criterium bij het ontwikkelen van infrastructuur.

Mensen met beperkingen krijgen ondersteuning om te kunnen reizen

- De overheid compenseert mensen die vanwege hun beperking extra kosten maken voor vervoer.
- Mensen met beperkingen bepalen zelf hoe ze gebruik maken van vervoersvoorzieningen.
- Mensen worden ondersteund in het zelfstandig gebruik van (openbaar) vervoer.

Mobiliteit

Vrije tijd

Iedereen kan terecht bij vrijetijdsorganisaties

- Sport- en muziekverenigingen, hobbyclubs, etc. heten iedereen welkom.
- Gemeenten ondersteunen vrijwilligers in het begeleiden van mensen met beperkingen.

Bedrijven ontwikkelen producten en diensten met oog voor alle consumenten

- Bedrijven maken alle producten en diensten gebruiksvriendelijk voor mensen met beperkingen.
- Ontwikkelaars van vrijetijdsvoorzieningen nemen toegang voor mensen met beperkingen op in hun ontwerp.

De overheid en sportbonden stimuleren deelname van mensen met beperkingen

- De overheid gebruikt participatie van mensen met beperkingen als criterium bij het geven van subsidies.
- De overheid verzorgt toegankelijke informatie over vrijetijdsvoorzieningen.
- De overheid investeert in top- en breedtesport van mensen met beperkingen.
- Sportbonden bevorderen deelname van mensen met beperkingen in hun sport.

AWBZ

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. De AWBZ regelt de langdurige zorg aan ouderen, chronisch zieken en gehandicapten.

Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

Uitkeringsvormen met een wettelijke basis op grond van arbeidsongeschiktheid, zoals Wajong, WAO en WIA.

Leerwegondersteunend onderwijs

Vmbo-onderwijs met extra ondersteuning voor leerlingen met een leerachterstand, een IQ onder 90 en/of sociaal-emotionele problemen.

Leerlinggebonden financiering

Geld dat scholen ontvangen om extra ondersteuning te bieden in het reguliere onderwijs aan leerlingen met een beperking of stoornis.

Praktijkonderwijs

Vorm van voortgezet onderwijs met individuele leerroutes voor leerlingen tot 18 jaar die vanwege leerachterstanden en/of een IQ onder 80 niet in andere vormen van voortgezet onderwijs kunnen meedoen.

Wajong

Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten. Volksverzekering op basis waarvan uitkeringen worden verstrekt bij arbeidsongeschiktheid van voor het 17^e jaar of als student.

WAO

Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Werknemersverzekering op basis waarvan uitkeringen worden verstrekt aan mensen die arbeidsongeschikt zijn en al voor 2006 onder de WAO vielen. Nu vervangen door de WIA.

WGA

Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten. Uitkeringsvorm onder de WIA voor gedeeltelijk of niet-duurzaam arbeidsongeschikten.

WIA

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. Werknemersverzekering die de opvolger is van de WAO en op basis waarvan uitkeringen worden verstrekt aan mensen die na 2004 arbeidsongeschikt zijn geworden.

Wsw

De Wet sociale werkvoorziening regelt dat gemeenten gesubsidieerde werkplekken creëren voor mensen met beperkingen, zoals in sociale werkplaatsen of met begeleiding in een reguliere werkomgeving.

Wmo

De Wet maatschappelijke ondersteuning regelt ondersteuning voor mensen met een beperking en wordt uitgevoerd door de gemeenten.

VN verdrag

Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap uit 2006. Doel van het verdrag is om de mensenrechten voor mensen met een handicap te bevorderen en te waarborgen. De Nederlandse regering wil het verdrag deze regeerperiode ratificeren en omzetten in nationale wetgeving.

- 1 Arbeidsparticipatiegraad van mensen met chronische ziekten of matige tot ernstige beperkingen en de algemene Nederlandse bevolking (15 t/m 64 jaar) in 2010, naar achtergrondkenmerken, Nivel, kennissynthese chronisch ziek en werk 2013**
- 2 Het percentage mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische ziekte dat geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt is verklaard, Nivel, Nationaal Panel Chronisch Zieken en Gehandicapten**
- 3 Aandeel werkzame mensen met arbeidshandicap als deel van totaal aantal mensen met arbeidshandicap in leeftijd 15-65, CBS Statline 2013**
- 4 Het percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet, Nivel, Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking, rapportage participatiemonitor 2013**
- 5 Het percentage werkgevers met Wajongers en WGA'ers, UWV, Monitor arbeidsparticipatie 2012**
- 6 Vormen van ondersteuning van Wajongers bij reguliere werkgevers, UWV, Monitor arbeidsparticipatie 2012**
- 7 Gemiddelde kosten en opbrengst van een WSW-plek per jaar, Cedris, Branche-informatie, branche-informatie sociale werkgelegenheid en arbeidsintegratie 2011**
- 8 Het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, CBS Statline 2013**
- 9 De uitstroom uit arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, meetgegevens uitstroom lopen van september tot september, CBS Statline 2013**
- 10 Het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs, CBS Statline 2013**
- 11 Het aantal leerlingen dat praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs volgt, OCW, kerncijfers 2008-2012**
- 12 Het aantal leerlingen met leerlinggebonden financiering, OCW/DUO, open onderwijsdata**
- 13 Arbeidsmarktpositie van leerlingen die uitstromen uit vso, pro en lwoo, OCW/DUO, kerncijfers 2008-2012**
- 14 Gemiddelde uitgaven per leerling op jaarbasis, OCW, kerncijfers 2008-2012 en CBS Statline 2013**
- 15 Het aantal mensen met een aandoening als deel van het totaal aantal mensen tussen 15-65 jaar, CBS Statline 2013**
- 16 Geschat aantal mensen met een verstandelijke beperking, ernstig (IQ <50) of licht (50<IQ<70), SCP, Factsheet Mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen 2012**
- 17 Prevalentie van beperkingen, naar ernst van de beperking, 2011, SCP, Factsheet Mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen 2012 en CBS Statline 2013**
- 18 Gebruik van ondersteuning door mensen met lichamelijke beperkingen, 2005-2011 (in procenten), Nivel, Ontwikkelingen in ondersteuning van mensen met lichamelijke beperkingen en de effecten van ondersteuning op participatie, 2013**
- 19 Uitgaven aan langdurige zorg, CBS Statline 2013**
- 20 Het aantal mensen met een AWBZ-indicatie verstandelijke beperking, CIZ, Aanspraak op AWBZ zorg, CIZ-rapportage over aantallen geïndiceerde functies, ZZP's en zorgomvang 2010-2013**
- 21 Percentage mensen dat regelmatig gebruik maakt van minimaal twee buurtvoorzieningen (winkels, bank/postkantoor/pinautomaat, bibliotheek, buurthuis, park- groenvoorziening), Nivel, Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking, rapportage participatiemonitor 2013**
- 22 Percentage mensen dat weleens gebruik maakt van openbaar vervoer, Nivel, Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking, rapportage participatiemonitor 2013**
- 23 Het percentage mensen dat tenminste maandelijks deelneemt aan georganiseerde vrijetijdsbesteding, Nivel, Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking, rapportage participatiemonitor 2013**
- 24 Het percentage mensen dat minimaal een keer per maand een uitgaansgelegenheid bezoekt, Nivel, Deelname aan de samenleving van mensen met een beperking, ouderen en de algemene bevolking, rapportage participatiemonitor 2013**
- 25 Wekelijkse sportdeelname naar motorische handicap, bevolking 12 tot en met 79 jaar (in procenten), CBS, Mulier instituut, (On)beperkt sportief 2013**
- 26 Voor matig of ernstig motorisch gehandicapten belangrijkste factoren die sportdeelname belemmeren, percentage dat deze belemmering ervaart, Nivel/Mulier instituut, (On)beperkt sportief 2013**
- 27 Lidmaatschap type sportvereniging voor een tot drie sportieve activiteiten van leden van een sportvereniging met een verstandelijke beperking volgens hun vertegenwoordigers, Nivel, Panel Samen Leven/Mulier Instituut, 2012, (On)beperkt sportief 2013**